

Koeien op de been met de mobiliteitscheck

Zuivelketens zetten in op verbetering van de klauwgezondheid door de mobiliteit van koeien te monitoren. De bedoeling is om zo klauwproblemen eerder op te sporen en te voorkomen. Met slimme camerasystemen kan er zelfs constant de vinger aan de pols worden gehouden.

TEKST GRIETJE DE VRIES

Zuivelorganisaties die zich inzetten voor duurzaamheid, herzien om de zoveel tijd het maatregelenpakket van hun zuivelstromen om de doelstellingen van het programma te bereiken. Dit is vaak op het gebied van broeikasgasemissies en biodiversiteit, maar ook verbetering van diergezondheid is een van de thema's waar de melkstromen op inzetten. Zo is er in de nieuwe plannen van de duurzame zuivelstromen, zoals de On the way to PlanetProof-melkstroom en de Beter Voor-melkstroom van Albert Heijn en Royal A-ware, extra aandacht voor klauwgezondheid. In de Beter Voor-melkstroom wordt ingezet op het scoren van de mobiliteit om zo eerder te signaleren dat een koe last heeft van haar klauwen. Bij vroege ontdekking kan klauwgezondheid snel worden aangepakt, is het idee. Ook in de

On the way to PlanetProof-melkstroom staat mobiliteit scoren op de agenda. Minstens vijf procent van de deelnemers doet mee aan een pilot.

Klauwproblemen in de kiem smoren

Ook voor veehouders die niet aan deze zuivelstromen leveren, is het monitoren van het bewegingsvermogen van koeien de moeite waard. Dat stelt Berdine Sweep, die zelf erkend mobiliteitsscoorder is en trainingen voor het scoren van mobiliteit verzorgt.

'Het beoordelen van de mobiliteit van koeien helpt in het proces om klauwgezondheid op het bedrijf te verbeteren. Want door goed in de gaten te houden hoe de koeien lopen, spoor je klauwproblemen vroegtijdig op en kun je actie on-

houden

dernemen, zodat de klauwproblemen niet erger worden.' Daarmee voorkom je ook andere problemen, volgens Sweep. 'De kosten van klauwgezondheid kunnen flink in de papieren lopen, op meerdere vlakken. Koeien met klauwproblemen zakken in melkproductie, raken minder vruchtbaar en hebben over het algemeen een kortere levensduur. Door vroeg een klauwprobleem te signaleren kun je een hoop kosten voor zijn.'

Volgens Wagenings onderzoek is de economische schade van klauwproblemen gemiddeld 122 euro per koe per jaar. Bij een veestapel van 150 koeien komt dat neer op ruim 18.000 euro per jaar. Daarin zijn de kosten van melkproductiederving, vervroegde afvoer en het opfokken van vervangend vee meegenomen.

Score van nul tot drie

Het scoren van de dieren kan gedaan worden door erkende mobiliteitsscoorders. De erkende scoorders zijn opgenomen en te vinden in het register voor mobiliteitsscoorders (RoMS). Deze beoordelen de beweging van de koeien met een score van 0 tot 3, het zogenoemde AHDB-scoresysteem (zie kader op pagina 26). 'Als een koe de score 0 krijgt, loopt de koe goed en is er geen sprake van verminderde mobiliteit. Score 3 wordt gegeven aan koeien waarbij het bewegingsvermogen ernstig is verminderd', aldus Sweep. Score 1 en 2 zitten

daartussenin, waarbij de mobiliteit in meer of mindere mate is afgenomen.

De meeste veehouders merken het zeker als de koe een score 3 heeft bereikt, maar voor herstel en preventie is het beter om de koeien bij score 1 en 2 al in het vizier te hebben. 'Koeien zijn van nature prooidieren en zijn er niet bij gebaat als roofdieren zien dat ze last hebben van een poot. Dat zou ze een makkelijker slachtoffer maken. De eerste fase van een klauwprobleem blijft daarom vaak onopgemerkt', vertelt Sweep.

Bijklauwen die goed doorzakken

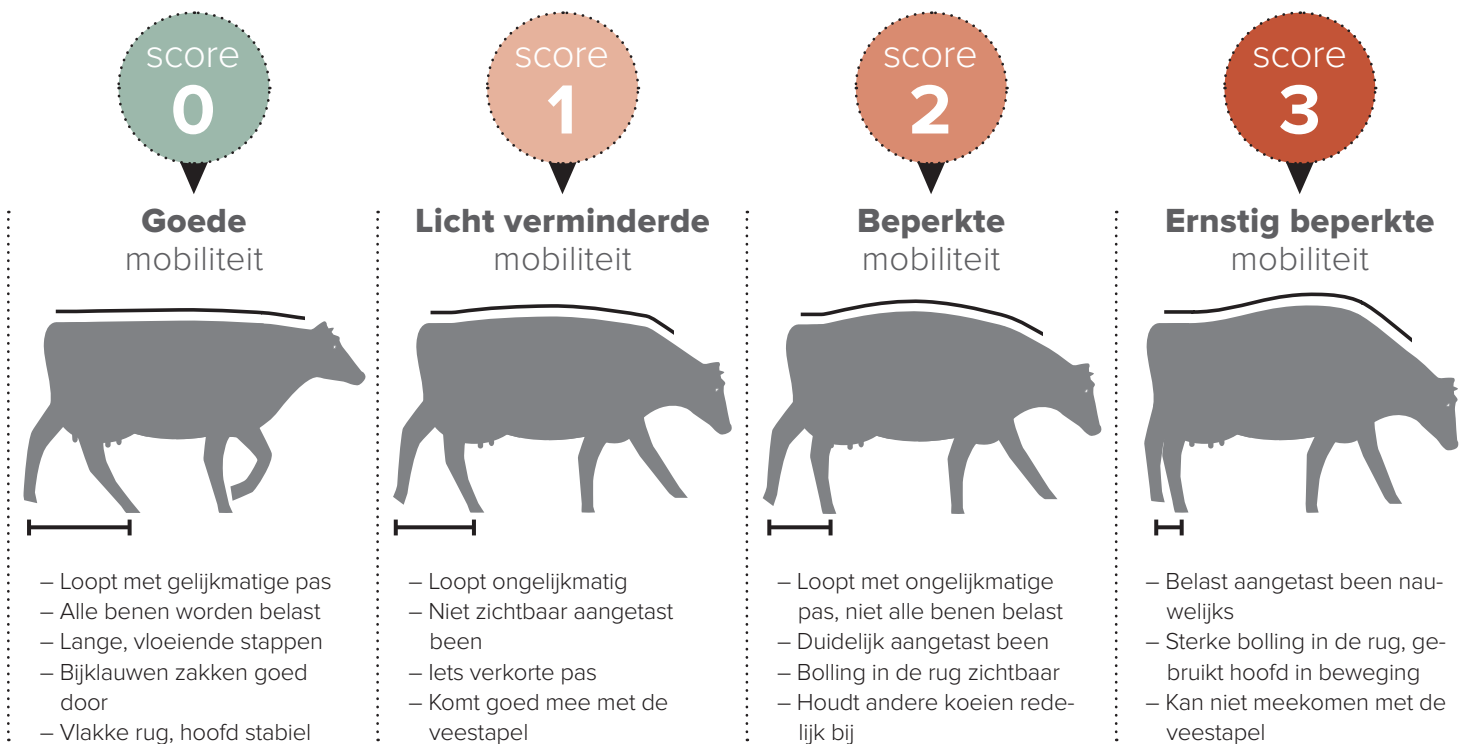
Volgens Sweep kijk je naar verschillende punten bij het scoren, zoals te zien in het kader, maar het doorzakken van de bijklauwen is wat haar betreft een van de belangrijkste pijlers om vroeg een klauwprobleem te detecteren. 'De klauw bestaat uit botten en pezen, vergelijkbaar met een hand. Die horen flexibel te bewegen, dus bij een goed lopende koe zakken de bijklauwen bijna tot de grond. Als de koe pijn heeft aan een klauw, dan zakken de bijklauwen van die klauw niet goed door.' De koe kan dan volgens de mobiliteitsscoorder vaak nog goed meekomen met de andere koeien, waardoor ze in de dagelijkse gang van zaken niet opvalt. 'Als veehouder heb je over het algemeen niet de tijd om dagelijks naar het doorzakken van bijklauwen en de

Mobiliteit scoren om op tijd in te grijpen

Het scoren van mobiliteit wordt door erkende mobiliteitsscoorders van het RoMS gedaan aan de hand van het in Engeland ontwikkelde systeem van AHDB. Dit scoresysteem geeft een score van 0 tot 3 aan koeien en gaat van goede tot ernstig beperkte mobiliteit. Bij het scoren van de koeien wordt gekeken naar een aantal aspecten die een goede of juist verminderde mobiliteit aanduiden.

Een van de belangrijkste indicatoren is het goed doorzakken van de bijklaauwtjes. Verder kijkt een scoorder of de koe een ritmische pas heeft en alle benen evenredig belast. Een koe met een goede mobiliteit, dus met score 1, zet de achterklauw op de plaats waar de voorklauw vandaan komt. Koeien met een andere score zetten de achterpoot minder ver naar voren. Ook de kromming van de rug

kan een verminderde mobiliteit aanduiden. Als een koe het hoofd meeneemt in de beweging in plaats van stabiel te houden, is dat een teken van verminderde mobiliteit. Een koe met score 1 moet in de gaten worden gehouden, maar heeft geen directe behandeling nodig. Bij score 2 is het belangrijk om de oorzaak te achterhalen en te behandelen. Bij score 3 is er dringend behandeling nodig.

andere mobiliteitsparameters te kijken. Maar het kan al veel opleveren door twee keer per jaar daar wel extra aandacht aan te besteden door de veestapel te laten scoren op mobiliteit', geeft Sweep aan.

Onderliggende problemen opsporen

In de Beter Voor-melkstroom wordt eerst twee keer per jaar scoren aangehouden, om te kijken hoe dat in de praktijk lukt en wat de resultaten daarvan zijn, weet Sweep. 'Vooralsnog houden we twee keer aan. Bij de eerste keer geef je elk dier een score en krijgt een bedrijf een overzicht van het percentage scores 0 tot en met 3. Zijn er veel koeien met score 2 en 3, dan is er vaak een groter probleem met klauwgezondheid op het bedrijf', aldus Sweep. 'Dan kan een keer vaker scoren in het jaar misschien goed zijn, maar het heeft tegelijkertijd niet zo veel zin om een maand later weer te scoren. De prioriteit ligt dan bij de aanpak van het onderliggende probleem. Daar gaat best wat tijd in zitten.' Zijn de scores vooral 0 of 1, dan gaat het op het bedrijf al goed en is vaker scoren volgens haar ook niet noodzakelijk. 'Daarbij geldt natuurlijk wel dat de koeien met een hogere

score worden opgevolgd en behandeld. De koeien met score 2 en 3 hebben direct aandacht nodig, want die ervaren al duidelijk last en hebben een behandeling nodig.' Koeien met score 1 moeten in de gaten worden gehouden, maar hebben niet direct behandeling nodig.

Camera focust op klauwgezondheid

Voor wie liever wel vaker de mobiliteit van de veestapel scoort maar zelf niet veel gelegenheid heeft, kan een camerasysteem een uitkomst zijn. Aan de hand van cameratechnologie en slimme software kan met AI verminderde mobiliteit bij koeien worden opgespoord. Neem bijvoorbeeld het camerasysteem van CattleEye, dat door GEA wordt vermarkt. 'De camera hangt op een plaats waar de koeien dagelijks voorbijlopen, bijvoorbeeld een gangpad na de melkput of robot', legt Josca van Doren uit, die bij GEA werkzaam is als specialist farm management en er mede voor zorgde dat het CattleEye-systeem nu op de markt is. Het idee is dat de camera dagelijks de mobiliteit van de koeien bijhoudt en een attentie geeft wanneer er een afwijking is gezien. In feite levert het systeem eenzelfde score aan als de erken-

de mobiliteitsscoorders van RoMS, maar het baseert de score op heel andere parameters. 'De camera filmt de koeien van bovenaf. Aan de hand van de beweging van de schouder, de heup en de rug kan het een mobiliteitsscore geven. De software interpreteert de bewegingen van deze botpunten en geeft een score van 0 tot 100, die worden vertaald naar de 0-tot-3-score die bij het fysieke scoren ook gebruikt wordt', vertelt Van Doren verder.

Verband met conditiescore

Het systeem is wetenschappelijk gevalideerd. Dat wil zeggen dat het daadwerkelijk dezelfde scores geeft als een gespecialiseerd scoorder zou doen. Wel is er kans op zogenoemde vals-positieve koeien. 'Soms geeft de camera een dier aan als verminderd mobiel, terwijl er niet daadwerkelijk een probleem is. Een tochtige koe kan bijvoorbeeld een vreemde beweging gemaakt hebben. Of een koe heeft een afwijking in de heup of ergens anders in het skelet, wat op de camerabeelden kan lijken op verminderde mobiliteit. Maar in feite ligt daar geen klauwprobleem onder als oorzaak', geeft Van Doren aan. Naast mobiliteit meet het systeem ook de conditiescore van de koeien. Koeherkenning vindt plaats op basis van het vachtpatroon. 'De conditiescore is ook relevant voor de mobiliteits-score. Een schrale koe heeft bijvoorbeeld ook dunnere vetkus-sentjes in de klauwen. Daar zit een verband tussen.' Aan de hand van de scores kan het systeem bekapl ijsten opstellen, attentiedieren aanwijzen en in potentie verbanden leggen tussen het moment van verminderde mobiliteit en wat er rond die periode gebeurde. Van Doren: 'Je kunt terugkijken en een verklaring zoeken. Was het dier bijvoorbeeld tochtig of net naar een andere groep verhuisd? Maar er zijn ook verbanden te zoeken in het management op het bedrijf. Bijvoorbeeld hoe vet het dier de droogstand inging, of hoe de eerste weken van de lactatie gingen.'

Meer dan een rijtje cijfers

Wat Berdine Sweep betreft, die samen met ervaren klauwverzorgers Alwin Boogaard de website mobiliteitsscore.nl oprichtte, gaat het bij het scoren van de dieren ook niet zozeer om het lijstje met cijfers. 'Het gaat niet om het aantal nullen en drieën, maar om wat de cijfers voor inzicht geven in mobiliteit en klauwgezondheid op het bedrijf. Aan de hand van de scores kunnen we een adviesplan maken voor preventie en genezing van klauwproblemen.' Daarnaast zet Sweep in op het opleiden van melkveehouders om zelf de mobiliteit te kunnen scoren, waardoor het makkelijker toegepast kan worden op het bedrijf. 'Het gaat er uiteindelijk om dat de klauwgezondheid op het bedrijf wordt verbeterd. En dat is niet alleen in het belang van de koe, ook de boer wordt daar beter van.'

Vinger aan de pols met DigiKlauw

Om inzicht te krijgen in de klauwgezondheidsstatus van de veestapel kunnen veehouders ook DigiKlauw gebruiken. DigiKlauw is een dataregistratiesysteem, waarin de bevindingen van klauwverzorging kunnen worden vastgelegd. Dit geeft inzicht in terugkerende problemen met klauwgezondheid

op het bedrijf, waaruit actie ondernomen kan worden. Aan de hand van de bevindingen kunnen gerichte acties genomen worden, zoals het aanpassen van het rantsoen, het verbeteren van de stalrichting of het inzetten op preventieve behandelingen. De resultaten zijn overzichtelijk terug te vin-

den in CRV Bedrijf, waar ook de andere bedrijfsprestaties inzichtelijk zijn gemaakt. Daarnaast draagt elke registratie bij aan genetische vooruitgang: CRV gebruikt de data om stieren te selecteren die bijdragen aan sterkere klauwen en een gezondere veestapel.